

INTERPELLASJONAR

1. **Marthe Hammer, SV**, hadde sendt inn slik interpellasjon:

«Utvidet trepartssamarbeid

Trepartssamarbeid er en betegnelse på samarbeid mellom organisasjoner som representerer arbeidsgivere og arbeidstakere (partene) og staten, den norske modellen.

Den norske modellen er av The Economist blir trukket frem som den nye supermodellen, som andre land bør se opp til. En modell der vi har skapt et egalitært samfunn med velferd og helsetilbud til alle, med lav ledighet, likestilling og økonomisk stabilitet. Den tar utgangspunkt i hovedavtalen som ble forhandlet fram av Nygaardsvoldsregjeringen i 1935 og er en arv vi må ta vare på.

Det industrialiserte Norge med økende inntekter klarte gjennom trepartssamarbeidet å sikre økonomisk utjevning i en tid der mange andre land kraftig økte sine forskjeller. Trepartssamarbeidet har nettopp vært et suksessamarbeid for utjevning og fordeling, i møte med en av verdens største utfordringer, økende ulikhet.

Verden står imidlertid ovenfor nok en stor global utfordring, klimakrisen. Vi som samfunn vil bli målt på hvor godt vi klare å handtere vår tids største utfordring.

Selv om samarbeidet i sin tid ble etablert for i hovedsak arbeidslivsspørsmål og økonomisk politikk, så har man i Hordaland brukt modellen som viktigste premisleverandør for samferdselsprioriteringer.

Samarbeidet har vært oppe til diskusjon flere ganger siste året. Den siste måneden har imidlertid fylkesordføreren orientert MISA og fylkesutvalget om at samarbeidet mellom LO, NHO og HFK er etablert igjen innen samferdsel.

Samferdselsprioriteringer er derimot et spørsmål som angår langt flere enn bare partene i arbeidslivet. Transportsektoren vet vi er en av de største kildene for norske klimagassutslipp. Derfor bør prioriteringer innen samferdsel inkludere også andre viktige interesseorganisasjoner, slik som miljøorganisasjonene.

Spørsmål til fylkesordføreren:

1. Vil fylkesordføreren ta initiativ til et utvidet trepartssamarbeid der viktige interesseorganisasjoner, som miljøorganisasjonene blir invitert med inn i arbeidet med prioriteringer av samferdsel, f.eks. NTP.

Fylkesordføreren svarte slik:

«Trepartssamarbeidet, eller den norske modellen, tek utgangspunkt i hovudavtalen forhandla fram av Nygaardsvoldregjeringa i 1935. Dette er ein modell som har prega utviklinga av samfunnet vårt og kva slags arbeidsliv vi har i Noreg i dag. Nøkkelordet for kvifor denne modellen har fremma suksesshistoriar handlar om dialog mellom dei viktege partane i arbeidslivet og korleis dei samhandlar med kvarandre.

Klimakrisa er ein av dei største utfordringane vi står ovanfor, og det er viktig at alle aktørar har problemstillingar rundt global oppvarming og klima i bakhovudet i alt dei gjer. Når det er sagt, er det norske trepartssamarbeidet historisk betinga med at det nettopp gjelder dei tre viktigaste aktørane i norsk arbeidsliv. Dette er ein balanse mellom aktørar, makt og kva rolle dei har ovanfor

kvarandre. Denne balansen kan vi ikkje rokke med. Det er ikkje naturleg å opne opp for at miljøorganisasjonar skal vere ein ny aktør i eit nytt «firepartssamarbeid», då dette ikkje skapar nokre naturleg avgrensing på kva andre organisasjonar, som med konsekvens av dette, vil ønskje ein aktørrolle i samarbeidet. Ein kan ikkje sikkert sei kva konsekvensar ein såkalla utviding av samarbeidet og talet på aktørar, i praksis har å sei for samarbeidet i framtida.

Dialog er den viktigaste nøkkelen i eit godt samarbeid og gode avtalar. Difor er det viktig at ein ved alle anledningar ein ser høve, inkluderer miljøorganisasjonar og andre interesseorganisasjonar når viktige politiske vedtak og debattar kjem opp. Her vil det vere naturleg at det er partane i trepartssamarbeidet som jobbar med interesseorganisasjonane for å få innspel og dialog på viktige saker.»

Marte Hammer, SV, sette fram slikt forslag:

«Klimautfordringen er vår tid største utfordring. HFK utvider derfor trepartssamarbeidet innen prioritering av viktige samferdselsspørsmål, og inviterer miljøorganisasjonene inn i dette arbeidet på lik linje som LO og NHO.»

Røysting

Fylkestinget vedtok samrøystes å realitetsbehandle forslaget.

Hammer sitt forslag fekk 7 røyster (SV, MDG, R) og fall.

2. **Aud Karin Oen, SV**, hadde sendt inn slik interpellasjon:

«Ja til demonstrasjonspark for havvind i Hordaland

Norsk industri har eit stort potensial for å verta eksportør av produkt og tenester til havvindindustrien. Havvind omfattar næringar frå verft, supply, strøtleidningar, sikkerheitsanalyser med meir. Dette er næringar der Noreg og Vestlandet sit på kompetanse i verdsklassen, men ein kompetanse som foreløpig er spesialisert på oljeinstallasjonar, ikkje havvind.

Noreg har dei seinare år bygd opp ein større kompetanse innan flytande havvind, særleg via forskingsprosjekta NORCOWE og NOWITECH. I tillegg har Statoil sin banebrytande teknologi, HYWIND, synt det industrielle potensialet for flytande havvind gjennom storskalaprojekta dei for har under utvikling i Skottland.

For at Noreg skal etablere eit godt fotfeste i marknaden for havvind og for at me skal kunne gjennomføra ei omstilling frå ein oljebasert økonomi til ein økonomi basert på fornybar energi og miljøvennleg industri, så er tilgang på demonstrasjonsanlegg essensielt.

Det vil føra til at små og mellomstore bedrifter som ikkje har kapasitet til eigenfinansierte storskala demonstrasjonsanlegg truleg kan gå frå å skape prototypar som aldri når frem til marknaden, til å skape nye lønnsame løysningar for framtida.

Norsk sokkel representerer truleg den største vindkraftressursen i Europa. Potensialet for produksjonen på norsk sokkel vil kunne tilsvare krafta til heile vasskraftproduksjonen i Noreg. Foreløpig eksisterer ingen havvindmølleparkar i Noreg, mykje på grunn av tekniske utfordringar med utbygging på norsk sokkel som ein ikkje møter andre stader i Europa. Men også på grunn av et prisnivå per MWh som fortsatt ikkje kan konkurrere med allereie utbygd vasskraft.

Det er derfor ein føresetnad for produksjon til bruk i den norske marknaden at kostnaden med utvikling av havvindkraft går ned. Noreg har difor andre intensiver for ei satsing på havvind enn berre eksport av varer og tenester. Nemleg ein vidare auke i produksjonen av klimavennleg elektrisitet for norske husstandar og norsk industri.

Fylkesordføraren svarte slik:

«Ynskje om utvikling av «demonstrasjonspark» for havvind i Hordaland kan motiverast ut frå to mål; auka produksjon av fornybar energi, eller som eit utstillingsvindaug for norsk teknologi og kunnskap. Med demonstrasjonspark kan ein forstå eit område med kapasitet til visning og test av teknologi for havvind energiproduksjon tilstrekkeleg til å vere eit siste steg før kommersialisering.

1) Auka kraftproduksjon på Vestlandet

Noreg har stort potensiale for vindkraft, særleg til havs. Høg kostnad er fortsatt hinder for lønsam energiproduksjon basert på havvind. I tillegg er vi netto energieksporthør og godt forsynt med fornybare energiressursar. I motsetning til landa i Europa har vi få karbonbaserte energikjelder som skal bytast ut. Unntaket er transportsektoren. Auka produksjon av norsk havbasert vindkraft for bruk i Noreg er difor ikkje strengt naudsynt for å støtte etterspurnad i marknaden. Auka produksjon av fornybar kraft vil på lengre sikt kunne vere grunnlag for ny kraftkrevjande industri, til dømes hydrogenproduksjon, og høgare forbruk. Vidare har eksport av kraft potensiale i lys av nye europeiske kraftforsyningsnett både i eit kommersielt perspektiv, og med mål om klimagassutsleppsreduksjon, ved utbygging av europeisk kraft basert på kol, olje og gass.

2) Demonstrasjon av norsk teknologi og kunnskap

Store, og dels norske, prosjekt i Storbritannia har vist stor kostnadsreduksjon for etablering av havvindparker dei siste åra. Særleg gjeld dette flytande installasjonar som kan vere aktuelle for dei djupnetilhøva vi har i Hordaland. Det er grunn til å tru at ytterlegare kostnadsreduksjon kan skje ved å ta i bruk fleire løysingar frå oljebransjen, og ikkje minst «subsea-miljø». I dette perspektivet er Hordaland, representert ved klyngeatsinga Global Center of Expertice (GCE) – Subsea, langt framme. På kunnskapssida er CMR og UiB tunge internasjonale aktørar på feltet. Det er avgjerande viktig for desse institusjonane og selskapa at det vert etablert demonstrasjonsanlegg for teknologi og kunnskap for å støtte kommersialisering. Ein havvind demonstrasjonspark i vår region vil vere bidrag til å redusere kostnadsnivået for ny teknologi og dermed auke lønsemd og konkurransekraft for desse løysingane.

Diskusjon

Dei maritime og petroleumsretta miljøa i Hordaland har i lang tid vist omstillingsevne og ekspansjon ved å gå inn i nye område som havbruk og havenergi. Dette har sikra sysselsetting og industriell utvikling i nye marknader.

Regjeringa ynskjer no å leggje til rette for eitt til to demonstrasjonsprosjekt for flytande vindkraftproduksjon (pressemelding OED 13.12.17). Meldinga er forankra i vedtak Energi og miljøkomiteen (EMK) statsbudsjett 2018 vedtak 245; «..Det ble i tillegg vedtatt at Regjeringen skal legge til rette for å åpne ett til to områder for fornybar energiproduksjon til havs, og legge til rette for søknader om demonstrasjonsprosjekter for flytende vindkraft.».

NVE utarbeidde i 2013 «Havvind, Strategisk konsekvensutredning». I denne omfattande nasjonale utgreiinga vart det føreslått 15 «utredningsområder» og peikt på 5 aktuelle område. Ingen av desse ligg i sjøområda ved Hordaland. Ei vesentleg årsak til dette er at desse områda igjen vart identifiserte i NVE-rapportar tilbake til 2008 og 2010. NVE rapport 9/2008 og «Havvind, forslag til utredningsområder» 2010.

For åtte til ti år sidan var havdjupne det overordna kriteriet for val av område. Særleg i Nordland vart det på denne tida registrert stort potensiale med mange grunne og vindrike område nær land.

I dag er det demonstrert i fullskala at flytande havvindparkar kan etablerast på større djup (Statoil - Storbritannia, HyWind). Ein kan difor hevde at det vil vere ei føremon med ein demonstrasjons havvindpark på større djup for spesielt å synleggjere fortrinna norsk industri har innan flytande teknologi. Det har med andre ord skjedd vesentlege endringar sidan områdevalet og dei strategiske utreiingane opprinnreleg vart laga. Ein kan difor fremje forslag om at Hordaland no bør prioriterast på bakgrunn av;

Nærleik til kompetansekyngene og kunnskapsnettverka (CMR, UiB, UiS, UiA, UNI research,)
 Tung petroleumssektor med evne og vilje til omstilling (Statoil, AIBEL med fleire)
 Etablerte industrinettverk med forretningsplanar for havvind
 Etablerte finans- og investormiljø
 Kompetent regionalpolitisk- og administrativt verkemiddelapparat
 Hordaland vil gje internasjonale aktørar ei «mjuk landing» i regionen ved etablert mottaksapparat
 Gode naturgitte tilhøve for demonstrasjon av framtidsretta flytande havenergiteknologi

Konklusjon

Hordaland fylkeskommune bør oppmoda NVE om at Hordaland og Vestlandet vert vurdert i den nært føreståande utpeikinga av demonstrasjonsområde for flytande vindkraft i Noreg.»

Aud Karin Oen, SV, sette fram slikt forslag:

«Hordaland fylkeskommune skal i samarbeid med relevante aktørar, arbeide for å sikre statleg støtte til etablering av ein demonstrasjonspark for vindkraft i Hordaland.»

«Hordaland fylkeskommune er positive til etableringa av ein demonstrasjonspark i Hordaland. Basert på initiativ frå næringa, vil Hordaland fylkeskommune i samarbeid med Bergen kommune og andre relevante aktørar arbeida for at eit av de to føreslåtte demonstrasjonsanlegga for havenergi vert lagt til den nye Vestlandsregionen.»»

Røysting

Fylkestinget vedtok samrøystes å realitetsbehandle forslaget.
 Oen sitt forslag fekk 50 røyster (A, KrF, Sp, SV, R, V, MDG, H) og vart vedteke.

Vedtak

Hordaland fylkeskommune skal i samarbeid med relevante aktørar, arbeide for å sikre statleg støtte til etablering av ein demonstrasjonspark for vindkraft i Hordaland.

Hordaland fylkeskommune er positive til etableringa av ein demonstrasjonspark i Hordaland. Basert på initiativ frå næringa, vil Hordaland fylkeskommune i samarbeid med Bergen kommune og andre relevante aktørar arbeida for at eit av de to føreslåtte demonstrasjonsanlegga for havenergi vert lagt til den nye Vestlandsregionen.

3. **Aud Karin Oen, SV**, hadde sendt inn interpellasjon på vegner av SV og R. **Daniel Charles Hextall, SV**, la fram interpellasjonen.

«Nei til suverenitetsavståing til EUs energibyrå ACER

Hordaland fylkesting meiner norsk kraft fyrst og fremst skal brukast til å utvikle næringslivet i Noreg og dekke det norske energibehovet, og ber regjering og Storting reservere Noreg mot suverenitetsavståing til EUs energibyrå ACER.

I mars 2018 vil det komme forslag om at Noreg slutter seg til EUs energibyrå ACER via overvakingssorganet ESA. ACER har som formål å lage eit felles europeisk nett for både gass og

straum der nasjonale omsyn ikkje skal takast. Medan dagens samarbeid er rådgjevande, skal ACER fatte bindande fleirtalsvedtak. Konkret blir det foreslått at ACER skal bestemme reglane for når straumen skal flyte den eine eller andre vegen gjennom eksportkablane. Dei vil også bestemme kven som skal betale ved usemje og det er uklart om Noreg i framtida vil kunne avstå frå å bygge eksportkablur ut frå nasjonale omsyn.

Det er også sagt at ein ny reguleringsmyndigheit for energi (RME) som vil bli ein heilt ny statsforvaltningsmessig konstruksjon, ikkje skal vere underlagt Noregs politiske styringsmyndigheiter. Ein slik uavhengig reguleringsmyndigheit strir imot prinsipp i grunnlova §115.

Det er all mulig grunn til å hevde at Noreg vil importere ein straumpris som i dag er vesentlig høgare enn i Noreg. Dermed vil norsk kraftforedlande industri miste sin viktigaste konkurransefordel, rimeleg, rein og fornybar energi. For ikkje å gløyme kva tap av høgteknologisk kompetanse i verdsklasse, vil ha å seie for industriutviklinga vår i framtida. Prosessindustrien i Noreg står for 20 % av norsk eksport og målet bør vere ein større prosentandel enn det. I Hordaland er denne industrien sjølv drivhjulet i distrikta våre, men også viktig i ein framtidig omstilling. Desse bedriftene er heilt avhengige av ein føreseieleg og konkurransedyktig pris på straumen. Dessutan, er det sannsynleg at ein auke i eksport av straum kan gje ein merkbar auke i straumkostnadar for den jamne Hordalending og for andre føretak som nyttar store mengder straum i Bergen og omegn.

Fylkesordføraren svarte slik:

«ACER (Agency for the Cooperation of Energy Regulators), er eit EU-organ som skal koordinere samarbeidet mellom de deltakande land sine reguleringsmyndigheiter (NVE i Noreg). Dei europeiske landa samarbeider tett om klima- og energispørsmål og sjølv om Noreg står utanfor EU, så er vi med på det aller meste innan dette feltet. Staumkablur koplar kraftsystema i de europeiske landa saman. Auka avkarbonisering av europeisk straumproduksjon er enklare med kraftutveksling på tvers av landegrensar. Med handel kan fornybar strøm lettare erstatte den fossile. 1 TWh fornybar kraft kutter ca 1 million tonn CO2 om det er kull som erstattast og ca 400.000 tonn CO2 om det er gasskraft som vert bytta ut. Klimapolitikken i EU er tett knytt til energipolitikken.

Implementering av EU sin tredje energimarknadspakke i Norge skal handsamast i Stortinget i mars. Det meste av EU sitt regelverk er allereie del av norsk lovgjeving eller styrkar det, men somme delar av det nye regelverket er kontroversielt. Dette gjeld i særleg grad tilknytting til ACER og oppretting av ei ny reguleringsmynde for energi (RME). Det er også debatt kring kva heimel i Grunnlova ein skal nytte ved implementeringa.

Tilslutting til EU sitt energibyrå, ACER, gir ei sentralisering av avgjerder om energi over landegrensene og gjer at Noreg må gje frå seg suverenitet til ACER via overvaksingsorganet ESA. ACER fattar bindande fleirtalsvedtak, og den norske representanten, NVE, vil ikkje ha stemmerett i dette organet. NVE og Statnett vil dermed miste påverknadskraft over reguleringa av norsk energipolitikk. På den andre sida vil oppretting av ACER ikkje vere avhengig av norsk deltaking, og ved å ikkje ta del vil Noreg miste noko av høvet til å påverke viktige avgjerder og vere del av EU sine prosessar på energifeltet. ACER-tilslutning endrar ikkje eigarforholda til norsk vasskraft. Vedtaksmyndigheit for konsesjonar for nye utanlandskablur er fortsatt til den norske regjeringa, med mindre det er usemje mellom landa.

Forslaget om ny norsk reguleringsmynde for energi (RME) vil bli ein heilt ny konstruksjon i norsk energipolitikk. Organet vil bli styrt direkte frå ACER, via ESA, og vil vere ei reguleringsmynde i Noreg, underlagt EU. Dette vil integrere Noreg ytterlegare i EU sin indre marknad.

Hordaland fylkeskommune vurderte spørsmålet i sak 79/17 i Fylkesutvalet 30. mars 2017, i samband med Olje- og energidepartementet si høyring om EU sin vinterpakke. Men då utan å gå i nærare detaljar. Vedtakspunkt 4. frå fråsegna til fylkeskommunen lyder:

«Utvikling av nettariffar vil vere viktig for å realisere ny fornybar energiproduksjon. Norge bør delta i denne utviklinga og generelt med integreringa av kraftmarknadane. Norske styresmakter bør finne ei løysing for å sikre norsk innverknad i ACER.»

Sv og MDG stemde for å inkludere følgjande setning i vedtakspunktet:

«Det må takast omsyn til behova i den kraftkrevjande industrien.»

Men dette fall.

Det er på noverande tidspunkt vanskeleg å spå korleis tilsluttinga til ACER og oppretting av RME vil påverke norske straumprisar og inntekta til norske kraftselskap. Det er enno ikkje klart kva avgjerder ACER vil fatte, kor omfattande dei vil vere og i kva grad EU sine medlemsland vil ha motstridande interesser med Noreg i desse sakene. Konsekvensane av ei slik tilslutting er med andre ord usikre og spådommane dels motstridande.»

Daniel Charles Hextall, SV, sette på vegner av SV og R fram slikt forslag:

- A. «Fylkestingsrepresentantar meiner at norsk kraft skal brukast til å utvikle landet til det beste for innbyggjarane. Krafta vår foredlast best her heime og vi ber regjering og Storting reservera Noreg mot suverenitetsavståing til EUs energibyrå.
- B. Fylkestingsrepresentantar støttar LO i Indre Hardanger samt fagbevegelsen tilknytta kraftforedlende industri i fylket og stiller oss bak Vestlandsoppropet mot norsk tilknytning til ACER.
- C. Fylkestingsrepresentantar meiner at det å underleggje seg EU sitt energi byrå ACER, må sjåast som ein suverenitetsavståing med potensielt fatale konsekvensar for kraftforedlende industri i Hordaland og Sogn og Fjordane. Grunnlovas §115 stiller krav om ¾ dels fleirtall, ved suverenitetsavståing til myndigheiter der Noreg ikkje er tilslutta, og må avdi leggjast til grunn for sakas vidare handsaming i Stortinget.»

Pål Kårbø, KrF, sette fram slikt forslag:

«Det er viktig at NVE kan delta i koordineringa av regulatorane i Europa. Den utanlandskapasiteten som er etablert tilseier at Noreg er tent med at det norske synet vert fremja før avgjer vert fatta.

Hordaland fylkeskommune er likevel uroa for konsekvensane av ei utvikling av det europeiske energiregelverket der den aukande detaljeringsgraden kan redusera det nasjonale handlingsrommet.

Storting og regjering må sørge for ein grundig juridisk gjennomgang som utvetydig sikrar at norske myndigheter framleis held full suverenitet over energiressursane. Vedtak om utbygging av strømmettet, også nye utanlandskablar, må takast i Noreg, gjennom norske konsesjonar, og det må være ein føresetnad at Statnett skal eiga og drifta alle framtidige utanlandskablar.

For Hordaland fylkeskommune er det avgjerande at ved ei eventuell innlemming av rettsaktene i EUs tredje energimarknadspakke ikkje fører til at ESA seinare kan avgjere at vedtak i eit ACER med stadig større mandat, er EØS-relevante og dermed bindande for Noreg si deltaking i den indre marknaden på ein måte som reduserer mogleighetene for å ha nasjonal kontroll med energipolitikken i Noreg.

Hordaland fylkesting meiner usikkerheten knytta til kva bindingar Noreg kan verta utsett for om ACER på sikt utviklar seg til å få ytterlegare avgjerdskompetanse gjennom fleirtalsvedtak, og

usikkerheten om ESA sin vedtakskompetanse ovanfor reguleringsmyndigheten inneber ein overføring av myndighet i Grunnlovens forstand, tilseier at Stortinget bør reservera seg mot å ta dette inn i EØS-avtalen no.»

Fylkestinget tok stilling til om forslaga skulle realitetsbehandlast.

19 av representantane (Frp, H) røysta mot at forslaget skulle realitetsbehandlast. Forslaget vart dermed ikkje realitetsbehandla, jf. kommunelova § 34 nr. 1, 2. setning.

4. **Roald Kvamme, A**, hadde sendt inn slik interpellasjon:

«Kollektivstrategi

Fylkestinget har gjennom handsaming av kollektivstrategi og regionaltransportplan gjort vedtak om å nå nye reisande som skal nytta kollektivreisemiddel. Det vert synt til målsetting i Kollektivstrategi for Hordaland og vedtak i samband med handsaming av Regional Transportplan i juni 2017.

Kollektivstrategi

Auke kunnskapen om rutetilbod for å nå nye reisande

«I perioden vil ein også satse på å få fleire til å nytte kollektive reisemiddel til fritidsføremål».

Regional transportplan

Under kapittel 6.3.4 Reiseliv og kollektivtransport, vedtak i fylkestinget juni 2017.

«Snøggbåten i Sunnhordland er eit reiselivstilbod med unytta potensiale. Snøggbåten i Sunnhordland må marknadsførast som eit reiselivsprodukt langs heile ruta, slik andre ruter er».

Fleire reiselivsaktørar ynskjer å tilby nye reiselivstilbod der ein nyttar eksisterande kollektive reisemiddel som ein del av ei pakke. I den samanheng vert det mellom anna synt til prosjektet «Kystopplevelser» som er støtta av fylkeskommunen, og samarbeidet dei har med Veteransklaget Fjordabåten. Dei har saman med reiselivslaga i Bergen og Sunnhordland tatt initiativ til å starta ei kombinert turistrute mellom Bergen og Sunnhordland der ein ynskjer å nytta ledig kapasitet på snøggbåtruter kombinert med reise på veteranbåt.

Det vert også synt til prosjektet «Travel like the locals» som er eit samarbeid mellom fylkeskommunen og reiselivsaktørar der ein skal marknadsføra turistruter basert på eksisterande kollektivtilbod i ulike deler av fylket.

Nye løysingar for å nå fleire fritidsreisande og turistar krev god dialog mellom fylkeskommunen v/Skyss og reiselivsoperatørar. Det handlar om å tilby fleksible og tilgjengelege løysingar i høve til ruteopplysingar og høve til å samarbeida om gode pristilbod på denne type reiser.

1. Kva er status for samarbeidet i desse konkrete prosjekta?
2. Korleis legg Skyss til rette for at ein skal nå målsettinga om å nytta kollektive reisemiddel i nye reiselivsprodukter?
3. Korleis kan fylkeskommunen medverka til at ein får til gode samarbeidsløysingar med reiselivet og gode pakketilbod som kan medverka til at slike tilbod kan etablerast?»

Fylkesordføraren svarte slik:

«Kva er status for samarbeidet i desse konkrete prosjekta?

Frå Samferdelsavdelinga og Skyss si side har ein ikkje eit aktivt samarbeid om prosjektet

Kystopplevelser. Ein førespurnad om vesentleg rabattering av billetter og praktisk tilrettelegging av produktet frå Skyss si side er avslått, sidan Skyss verken har mandat til å gi slike rabattar eller naudsynt kompetanse og ressursar på reiseliv. Rådmannen syner her til svaret under punkt 2 og 3.

Travel Like the Locals er førebels ikkje etablert som eit prosjekt i Hordaland, men det har vore nokre møter omkring moglegheiter i konseptet der både regionalavdelinga i Hordaland fylkeskommune og Skyss har vore representerte.

Korleis legg Skyss til rette for at ein skal nå målsettinga om å nytta kollektive reisemiddel i nye reiselivsprodukter?

Kollektivtrafikken i Hordaland har hatt ei svært positiv utvikling, med ein prosentvis vekst i tal reisande på heile 70 prosent sidan Skyss vart etablert i 2010. Kollektivstrategi for Hordaland ligg til grunn for prioriteringane som vert gjort i utviklinga av kollektivtrafikken.

Alle tiltak som kan auke tal kollektivreisande i fylket er velkomne, og å utnytte ledig kapasitet i kollektivnettet er sjølv sagt noko ein ser positivt på. Fylkesrådmannen meiner det er ei god utvikling at ulike grupper ønsker å nytte kollektivtransport i aukande grad, men ser likevel at ein må setje krav til volum for å kunne prioritere ulike tiltak. Sjølv om talet på turister er aukande, vil talet på kollektivreiser gjort av turister likevel utgjere ein svært liten del av det totale talet på reisande i Hordaland. Dei primære brukarane av kollektivtrafikken i fylket vil alltid vere dei fastbuande, og det store volumet av reiser skjer i Bergensområdet. Dette må også i det vidare leggst til grunn i Skyss sine prioriteringar og ressursbruk.

I «Handlingsprogram kollektiv 2018–2021» som det er vist til, står det under punktet «Auke kunnskapen om rutetilbod for å nå nye reisande» at ein i perioden «også [vil] satse på å få fleire til å nytte kollektive reisemiddel til fritidsføremål.» Dette er ikkje eit tiltakspunkt retta mot turistmarknaden, men omfattar tiltak for å få dei som nyttar kollektivtilbodet til skule og arbeid til i aukande grad også å reise kollektivt i fritida si. Dette er også i tråd med endringar gjort i tilbodet dei seinare år, med fleire avgangar på kveld og i helg.

Utvikling av kollektivtilbodet må skje innanfor dei til ei kvar tid fastsette økonomiske rammer. I kollektivstrategi for Hordaland vert det tydeleg slått fast at Skyss, for å nytte ressursane på riktig måte, skal prioritere dei store reisestraumane. Eigne tilbod retta mot reiselivet må derfor som hovudregel tilpassast innanfor det ordinære tilbodet, utan at tiltaka krev ekstra finansiering.

Hordaland fylkeskommune har gjennom Skyss i dag kredittavtalar og voucherordning for større aktørar innanfor reiselivet. Dette er avtalar som er dyre å administrere og det vert derfor stilt krav om minimumsomsetning for at ein skal inngå nye avtalar. Reiselivsnæringa består av mange mindre aktørar, og Skyss har i dag ikkje ressursar til å betene alle desse individuelt.

Det er sjølv sagt eit mål at turistnæringa skal oppleve det som enkelt å informere om kollektivtilbodet i Hordaland nasjonalt og internasjonalt. Skyss skal legge til rette for god informasjon og opne datakjelder slik at reiselivsnæringa kan gi sine kundar god service også når det gjeld kollektivreiser.

Utvikling og pakking av reiselivsprodukt er eit fagområde som krev kompetanse for å sikre kvalitet, økonomiske råmer som gir føreseielege vilkår både for næringa og for fylkeskommunen og sist, men ikkje minst ressursar til å jobbe med dette på ein god og seriøs måte. Det er etter fylkesrådmannen si meining viktig at Skyss får høve til å konsentrere si kompetanseutvikling innanfor dei områda organisasjonen har ansvar for i dag. Ein står framfor store og krevjande omstillingar i kollektivtrafikken i åra som kjem, og ein sterkt og kompetent Skyss-organisasjon er heilt avgjerande for at ein skal nå dei politiske måla knytt til reisemønster og ein kraftig vekst i tal kollektivreisande.

Korleis kan fylkeskommunen medverka til at ein får til gode samarbeidsløysingar med reiselivet og gode pakketilbod som kan medverka til at slike tilbod kan etablerast?

Hordaland fylkeskommune har ein viktig rolle innanfor regional næringsutvikling, der reiselivet er ein sentral aktør. Denne rolla skal ein vidareutvikle, og fylkesordføraren ser behov for at ein også klargjer grensesnitt internt i fylkeskommunen. Knytt til reiselivsnæringa er det særleg viktig å sjå på fordelinga mellom Regionalavdelinga og Samferdselsavdelinga/Skyss.

Fylkesordføraren syner i denne samanhengen til Regional transportplan, der det går fram at reiselivsnæringa sitt behov for kollektivtransport skal verte gjennomgått i eit eiga prosjekt, jf. tiltak 6.1: Kartlegge reiselivet sitt behov for kollektivtransport. Dette prosjektet vil verte starta opp i inneverande år, og fylkesrådmannen vil kome attende med ein eigen politisk sak der ein vil drøfte kva rolle Hordaland fylkeskommune og Skyss kan og bør ha inn mot reiselivsnæringa framover.»

SPØRSMÅL

May Eva Sandvik, H, hadde sendt inn slikt spørsmål:

«Alternativ drift av Manger Folkehøgskule?»

Manger Folkehøgskule er ein populær folkehøgskule som ligg på Manger i Radøy kommune, ein frilynt skule med rundt 60 elevar. Skulen har stor søknad og har spesialisert seg på musikkfaget fordelt på fem ulike felt som artist og låtskrivar, band-scene og studio, brassband, musikkproduksjon og musikk, bu og fritid. Skulen har lærarar med stor kompetanse og ofte er dei rekruttert frå det høge nivået innan musikkmiljøet i distrikta. Folkehøgskulen har eit godt «rykte», og utdannar og vidareutviklar dyktige musikarar både individuelt og i samspel. Brassbandlinja rekrutterer mellom annan musikarar til Eikanger- Bjørkvik Musikklag og Manger Musikklag, som har vore i europatoppen for brass i mange år. Altså er Manger Folkehøgskule vorte eit sentrum for utvikling av musikk talent i eit særdeles godt musikkmiljø.

Det noko spesielle med Manger Folkehøgskule er eigarstrukturen, den er nemlig eigd av Hordaland fylkeskommune. Hordaland fylkeskommune har som kjent ansvar for videregående skular/ fagskular, men at fylkeskommunar er ansvarleg for folkehøgskular er langt frå vanleg.

Høgre er av den oppfatning at Manger Folkehøgskule med fordel kan drivast av ideelle lag og organisasjonar på lik linje med dei aller fleste andre folkehøgskular i landet. Som nemnt har Nordhordland med sine lange tradisjonar innan til dømes brassbandrørsle, også lang erfaring innan administrativt arbeid. Høgre trur også at ein vil kunna vidareutvikla skulen på ein god måte med eksterne eigarar.

I budsjettet for 2018 kom Høgre derfor med eit verbalpunkt som følgjer; «Gå i dialog med eksterne aktørar med tanke på å vurdere alternativ driftsform for Manger Folkehøgskule». Høgre ber derfor om at saka vert sett på dagsorden med ei saksutgreiing der fylkesrådmannen vurderer alternativ driftsform.

Spørsmål til fylkesordførar:

Vil fylkesordførar ta initiativ til ei saksutgreiing der fylkeskommunen går i dialog med aktuelle aktørar for å vurdere alternativ drift av Manger Folkehøgskule?»

Fylkesordføraren svarte slik:

«Ved budsjetthandsaminga i desember 2017 fekk ikkje Høgre sitt verbalpunkt fleirtal. Fylkesordførar ønskjer difor ikkje på noverande tidspunkt å ta initiativ til ei sak vedr alternativ drift

av Manger Folkehøgskule. Fylkesordføreren meiner det er meir naturleg at eit slikt initiativ kjem opp, og vert votert over i samband med ei budsjetthandsaming.»

Olav Kvinge, H, hadde sendt inn slikt spørsmål:

«**Tilfluktsrom**

Myndighetenes viktigste oppgave er å beskytte befolkningen mot livstruende farer og hendelser. Et av de viktigste tiltakene er tilfluktsrom. Dersom samfunnet opplever de mest alvorlige av katastrofer som vi mennesker kan oppleve, først og fremst krig – men også naturkatastrofer, er det å komme i dekning et av de mest livreddende tiltakene. Alternativet er evakuering. Befolkningen har dessuten krav på beskyttelse i krig iht Genèvekonvensjonene.

Tilfluktsrommene eies enten av kommunene eller av private huseiere. Hordaland fylkeskommune eier de offentlige tilfluktsrommene som er i fylkeskommunale bygg. Det er eiernes ansvar å bygge, utstyre og vedlikeholde tilfluktsrommene, samt sørge for at de klargjøres for bruk i en beredskapssituasjon. Kravet til tilfluktsrom er at de skal være operative minimum 72 timer etter erklært unntakstilstand. Sivilforsvaret har på sin side ansvar for tilsyn, saksbehandling og bemanning (drift) av offentlige tilfluktsrom i en krisesituasjon.

I St.meld 17 (2001-2002) ble det vedtatt midlertidig stans av bygging av nye tilfluktsrom, men det ble også vedtatt at eksisterende tilfluktsrom skal vedlikeholdes. Dette er gjentatt i St.meld. 39 (2003- 2004) om Samfunnssikkerhet og sivilt-militært samarbeid. Siste utredning som ble gjort om dette var i 2017 i forbindelse med Konseptutredning for Sivilforsvaret, og anbefalingen fra Forsvarets forskningsinstitutt er at ordningen må styrkes.

<https://www.aftenposten.no/norge/i/GWd8x/Ny-rapport-Norske-tilfluktsrom-trenger-oppgradering>

Tilstanden til de ulike tilfluktsrommene varierer i stor grad. I 2013 ble det foretatt en evaluering av tilfluktsromtjenesten, og det ble avdekket et stort etterslep på vedlikehold.

I Hordaland er det cirka 2200 tilfluktsrom, hvorav 51 er offentlig. Dette dekker cirka 200 000 mennesker. De fleste er i Bergen.

Mitt spørsmål er todelt:

1. Hvor mange tilfluktsrom har HFK ansvaret for?
Hva er kapasiteten på disse?
Hvor ligger disse?
2. Er det gjort noen kartlegging av status på tilfluktsrommene totalt i Hordaland?
Hvordan er tilstanden på disse rommene?
Det er et faktum at de færreste nå gjør sin verneplikt (som altså er militær). Det betyr at det er færre som er stridende i et krigsscenario og at flere må ha beskyttelse. Er det tatt høyde for dette?
Er det planer for klargjøring?
Klarer man å tilfredsstille kravet om at de skal være klare innen 72 timer?»

Fylkesordføreren svarte slik:

«Svar på spørsmåla under punkt 1

Pr. i dag har vi ikkje oversikt over kor mange tilfluktsrom HFK har ansvaret for og kapasiteten på desse, men Egedomsavdelinga har nyleg starta ei kartlegging av dette. Plasseringa av tilfluktsromma vil inngå i denne kartlegginga.

Svar på spørsmåla under punkt 2

Kartlegginga som no vert gjennomført vil gje svar på status/teknisk funksjon for tilfluktsromma.

Vi har ikkje full oversikt over tilstanden på desse romma, men vi har sett over mange av dei. Nokre vert nytta som treningsrom, andre som snikkarbu, nokre til undervisning og nokre vert nytta av skulane som lager. Desse observasjonane, saman med observasjonar av kvaliteten på tekniske installasjonar, er bakgrunnen for at vi har starta kartlegging av tilstanden på tilfluktsromma.

Det er Siviltforsvaret som avgjer talet på tilfluktsrom og kapasitet. Våre tilfluktsrom er ikkje offentlege, og privatpersonar rundt i nabolaget skal derfor ikkje bruke våre rom. Dei er meint for tilsette og elevar ved skulen dersom dei er på skulen ved ei mobilisering. Vi er ikkje kjent med om kapasiteten er tilstrekkeleg for dei skulane dei skal betene.

Når det gjeld planar for klargjering, er det brukarane (skulane) som har ansvaret. Egedomsavdelinga har ikkje registrert at det finst slike planar.

Ut frå den bruken vi ser på skulane, så vil brukarane i mange tilfelle ikkje kunne klare å tømme tilfluktsromma på 72 timar. Dette vil verte følgt opp som ein konsekvens av den pågåande kartlegginga.»